

Kilpirauhassyövän radiojodihoitoon tulevalle potilaalle;

Thyrogen® -valmistelu

Tämä ohje on tarkoitettu tulostettavaksi. Ohje sisältää täytettäviä kohtia.

Radiojodihoito

Radiojodihoidon teho perustuu jodin kertymiseen leikkauksessa mahdollisesti jäljelle jääneeseen kilpirauhaskudokseen tai kilpirauhasperäiseen syöpäkudokseen. Jodin tuottamalla radioaktiivisella säteilyllä on kyky tuhota näitä kudoksia. Ylimääräinen jodi poistuu suurelta osin munuaisten kautta virtsaan ensimmäisen vuorokauden aikana. Koska säteilyä tulee jonkin verran ympäristöön, suojataan muut henkilöt toteuttamalla hoito yhden hengen eristyshuoneessa.

Radiojodihoidon toteutus

Radiojodihoito annetaan osastolla kapselina suun kautta. Radiojodin annostelun jälkeen sinun tulee olla huoneessa muutaman päivän ajan kunnes säteilyannos on laskenut sovittuihin rajoihin. Hoidon jälkeen mahdollisesti tarvittavan sairausloman pituus riippuu voinnista ja työn laadusta.

Radiojodihoitoon valmistautuminen

Jodin kertyminen kilpirauhaskudokseen edellyttää TSH-hormonin vaikutusta. Kilpirauhasen poiston jälkeen TSH-pitoisuus veressä nousee kilpirauhasen tuottaman tyroksiinihormonin puuttuessa elimistöstä. Tätä korvaamaan käytetään tyroksiini (Thyroxin®)-hoitoa, jolloin TSH-pitoisuus taas laskee. TSH-hormonia kuitenkin tarvitaan annettaessa radiojodihoito, joten ennen hoitoa saatte TSH-hormonia (Thyrogen®) pistoksina lihakseen. Tällöin tyroksiini-lääkitystä voidaan käyttää tauotta.

Thyrogenia® pistetään kahtena perättäisenä päivänä lihakseen. Pistokset annetaan syöpätautien poliklinikalla, T-sairaala, 1.kerros, tai syöpäosastolla 1 (TA4), T-sairaala, A-siipi, 4. kerros. Kolmantena päivänä käy ensin T-sairaalan laboratorioissa ja ilmoittaudu sitten osastolle noin kello 12. Thyrogenin® haittavaikutuksina voi mahdollisesti esiintyä lievää pahoinvointia tai päänsärkyä.

1. päivä: Thyrogen® pistos lihakseen poliklinikalla/osastolla ___/___20___ kello_____
2. päivä: Thyrogen® pistos lihakseen poliklinikalla/osastolla ___/___20___ kello_____
3. päivä: Hoitoon tulo laboratorion kautta ___/___20___

Jodin kertymistä eli hoitovaikutusta tehostaa, jos ennen hoitoon tuloa välttää jodia sisältäviä yskänlääkkeitä ja vitamiinivalmisteita noin kahden viikon ajan.

Ruoka-aineista kannattaa välttää seuraavia noin kahden viikon ajan:

- jodioitua suolaa
- Emmental-juustoa
- merikalaa, äyriäisiä ja levätuotteita
- kananmunia
- runsasta määrää maitotuotteita
- E127-väriainetta (mm. punaisissa cocktailkirsikoissa)

Radiojodihoitoa ei anneta raskaana olevalle tai imettävälle naiselle. Mikäli epäilet olevasi raskaana, ilmoita asiasta välittömästi lääkärille. Myös jos vointisi on olennaisesti muuttunut edellisen käynnin jälkeen, pitää se ilmoittaa lääkärille. Oireita, joista on syytä mainita ovat esimerkiksi rintakivut, kuumeilu, virtsavaivat sekä sokeritaudin huono tasapaino.

Mikäli tupakoit, suosittelemme nikotiinilaastarin tai -purukumin aloittamista jo kotona, koska osastolla on tupakointi kielletty.

Radiojodihoidon toteutus osastolla

Ota tämä ohje mukaan hoitoon tullessasi.

Ennen osastolle tuloa voit kotona syödä kevyen aamupalan ja juoda normaalisti. Tämän jälkeen sinun tulee olla syömättä ja juomatta jodikapselin antoon asti (vähintään 4 tuntia) ja kaksi tuntia sen jälkeen. Osastolla saat oman huoneen ja hoitaja opastaa hoitoon liittyvissä käytännön asioissa. Lääkäri tarkistaa voinnin. Tämän jälkeen lääkäri antaa sinulle varatussa huoneessa radiojodin otettavaksi suun kautta. Kapseli nielaistaan normaaliin tapaan veden kera. Radiojodin antamisen jälkeen et saa poistua huoneesta eikä huoneeseen tulla ilman erityistä syytä. Myöskään omaisten vierailuja ei sallita, mistä on syytä kertoa heille jo etukäteen. Vointia seurataan puhelimitse aamu- ja iltavuorossa, ja puhelimen tai soittokellon avulla saat halutessasi aina yhteyden hoitohenkilökuntaan.

Osastolla olo eristyksessä kestää 1-5, tavallisimmin 1-3 vuorokautta. Jotta aikasi kuluisi paremmin, voit ottaa mukaan ajanvietettä, esim. lukemista, oman puhelimen, tietokoneen tai käsitöitä. Käytettävissäsi huoneessa on jääkaappi, televisio, radio ja lankapuhelin, jonka käyttö laskutetaan sairaalalaskun yhteydessä. Halutessasi voit käydä tutustumassa vuodeosaston olosuhteisiin jo etukäteen.

Ota mukaasi henkilökohtaiset lääkkeesi (esim. astma- ja silmälääkkeet), koska osastolta ei välttämättä käyttämääsi erikoislääkettä löydy.

Hoidon toteuttamisen edellytys on omatoimisuus. Sinun tulee itse huolehtia päivittäisistä toimista, kuten vuoteen sijaamisesta ja astioiden palauttamisesta eteiseen. Noudat itse ateriat, juomiset ja lääkkeet huoneenne eteisen pöydältä, hoitaja ilmoittaa ruuan saapumisesta. Huoneen kaapista löydät puhtaita yöpukuja, pyyheliinoja ym. tarvikkeita. Likaantuneita vaatteita varten on pesusäkki vessassa, samoin muita jätteitä varten oma muovipussinsa huoneessa.

Radiojodi erittyy pääosin virtsaan, mutta myös ulosteeseen ja sylkeeseen. Tämän vuoksi runsas juominen ja säännöllinen vatsan toiminta on paikallaan. Juomisessa on kuitenkin syytä noudattaa kohtuutta, sillä liiallinen juominen aiheuttaa sekin pahoinvointia. Kun asioit WC:ssä, huuhto WC-allas runsaalla vedellä (2-3 vetoa). Myös miespotilaiden tulee virtsata istuen roiskeiden välttämiseksi. Pese aina kädet WC-käynnin jälkeen ja kuivaa ne kertakäyttöpyyhkeeseen. Jos eritteitäsi joutuu niille kuulumattomiin paikkoihin, on sinun ilmoitettava siitä hoitajalle.

Radiojodin mahdolliset haittavaikutukset

Radiojodiin liittyvät haittavaikutukset ovat tavallisesti lieviä. Kaulalla voi tuntua kuumotusta, harvoin kipua. Etovaa oloa voi esiintyä, mutta harvoin varsinaista pahoinvointia. Oireista on hyvä kertoa hoitajalle puhelimesta. Tarvittaessa on käytettävissä oireita lievittävää lääkitystä. Myös ummetuksesta kannattaa mainita.

Kotiutuminen hoitajakson jälkeen

Saamastasi radiojodiaktiivisuudesta riippuen, 1.- 3. päivänä kapselin nielemisestä suoritetaan huoneessa säteilymittaus. Kun säteilyn annosnopeus on mittauksessa laskenut alle sallitun rajan, pääset kotiin. Vielä kotiutumisen jälkeen saattaa radiojodi aiheuttaa makuaistin lyhytkestoisen heikkenemisen tai sylkirauhasten oireilua.

Varotoimet kotiutumisen jälkeen

Radioaktiivisuus ei ole kotiutuessa täysin hävinnyt kehostasi. Kotiutuminen on mahdollista, kun jäljellä olevasta aktiivisuudesta aiheutuva säteilyaltistus jää vähäiseksi. Saatat kuitenkin altistaa säteilylle läheisessä fyysisessä kosketuksessa olevia ihmisiä, joten välttää kotiuttamisen jälkeen (ainakin 7 vuorokauden ajan) pitempiaikaista oleskelua muiden lähellä (alle 2 metriä) kotona tai työpaikalla.

Erityisesti on vältettävä lasten ja raskaana olevien naisten läheisyydessä olemista. Suosittelemme, että vältät läheistä (alle 3 metriä) kosketusta alle 10-vuotiaiden lasten ja raskaana olevien naisten kanssa 9 vuorokauden ajan sekä yli 3 tunnin lähikontakteja 21 vuorokauden ajan, laskettuna kotiuttamispäivästä. Mikäli lapsenne ovat alle 2-vuotiaita, olisi hyvä, että joku muu hoitaisi heitä kyseisen ajan. Radioaktiivista jodia erittyy rintamaitoon varsin kauan. Tämän vuoksi rintaruokinta on lopetettava kokonaan jo ennen radiojodihoitoa.

Suosittellemme myös erillään nukkumista 7 vuorokautta kotiuttamispäivästä. Sänkyjen tulisi olla vähintään kolmen metrin päässä toisistaan. Lisäksi läheinen kanssakäyminen, kuten halailu tai sukupuoli kanssakäyminen olisi rajattava puoleen tuntiin vuorokaudessa. Lähimmän 6 kuukauden aikana ei suositella raskautta tai lapsen siirtämistä.

Työssä voi käydä tietyin rajoituksin. Mikäli olet työssäsi tekemisissä alle 10-vuotiaiden lasten kanssa, on suositeltavaa olla poissa töistä tietty aika hoidon jälkeen. Työstä ja sairausloma-asioista kuten myös mahdollisista lastenhoitojärjestelyistä kannattaa keskustella jo ennen hoitoon tuloa.

Mikäli suunnittelette ulkomaanmatkaa heti radiojodihoidon jälkeen, ota yhteys Syöpätautien klinikkaan, josta saatte todistuksen mahdollista säteilytarkistusta varten.

Ohjeet perustuvat Säteilyturvakeskuksen suositukseen (ST 6.3., 3/2003).

Radiojodihoidon jälkeinen seuranta

Noin viikko hoidon jälkeen tehdään kilpirauhasmetastaasien gammakuvaus. Saat tutkimusajan isotooppiosastolle (U-sairaala 1. kerros) kotiutuessasi. Kuvaus näyttää kohdat, johon radiojodi on hakeutunut, ei siis hoitotulosta, ja sitä tarvitaan seurannan suunnittelemiseksi. Saat tiedon tutkimustuloksesta osana hoidon loppuarviota, joka lähetetään kotiin muutama viikko hoidon jälkeen.

Seuraava vastaanotto poliklinikalle varataan noin 3-4 kuukauden päähän. Ennen käyntiä otetaan verikokeita, joilla arvioidaan tyroksiini-annoksen sopivaa tasoa. Annetun radiojodihoidon vaikutusta mahdollisesti jäljellä olleeseen kilpirauhas kudokseen voidaan arvioida kaulan ultraäänitutkimuksella, verikokeilla ja tarvittaessa uudella kilpirauhasmetastaasien gammakuvauksella. Näiden tutkimusten ajankohta suunnitellaan vastaanottokäynnillä, ja on tavallisesti 6-12 kuukauden päähän hoidosta. Jos näissä tutkimuksissa todetaan edelleen poikkeavia löydöksiä, voidaan radiojodihoito tarvittaessa uusia niin monta kertaa, että muutokset häviävät.

Mieltä askarruttavissa asioissa voit ottaa yhteyttä syöpätautien poliklinikalle arkisin kello 8.15-15.30.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri • www.vsshp.fi • Vaihe 02 313 0000

Tämä ohje on tarkoitettu hoitosuhteessa oleville potilaillemme.